

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 583/2021-64

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou IKRÉNYI & REHÁK, s. r. o., Šoltésovej 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a prokurista JUDr. Viktor Ewerling, PhD., proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 11 CoP 37/2021 z 27. augusta 2021 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 11 CoP 37/2021 z 27. augusta 2021 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 11 CoP 37/2021 z 27. augusta 2021 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré **je** Krajský súd v Banskej Bystrici **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Krajský súd v Banskej Bystrici **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia jeho základných práv podľa čl. 12 ods. 2, čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením (ďalej len „napadnuté uznesenie“) Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Sťažovateľ sa domáha zrušenia napadnutého uznesenia a vrátenia veci krajskému súdu, priznania finančného zadosťučinenia v sume 3 000 eur, ako aj náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je otcom maloletého syna [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý“). Po rozchode s matkou maloletého sa sťažovateľ neodkladným opatrením domáhal úpravy styku s maloletým. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 32 P 135/2020-98 z 15. júla 2020 okrem iného upravil styk sťažovateľa so synom na každý párny týždeň od piatku 16.00 h do nedele 18.00 h. Krajský súd po podaní odvolania zo strany otca uznesením č. k. 11 CoP 28/2020-186 z 25. augusta 2020 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil.

3. Sťažovateľ uvádza, že „*vzhľadom na odmietavý postoj matky sa musel... domáhať aj styku počas Vianoc 2020 a zimnej dovolenky opäť neodkladným opatrením*“. Uznesením okresného súdu č. k. 32 P 168/2020-221 zo 17. decembra 2020 bol dočasne upravený styk otca s maloletým od 31. decembra 2020 do 3. januára 2021 a od 27. januára 2021 do 29. januára 2021 vrátane k tomu prislúchajúceho víkendu. Tento styk sa riadne a bez problému realizoval.

4. Matka podľa vyjadrenia sťažovateľa mu neumožnila stráviť s maloletým synom nad rámec súdom upraveného styku žiaden čas ani nahradiť ňou zmarený nariadený styk. Sťažovateľovi neumožnila stráviť s maloletým synom napriek jeho žiadostiam ani časť Veľkej noci.

5. Sťažovateľ uvádza, že na pojednávaní 15. apríla 2021 boli rodičia okresným súdom smerovaní k postupnému rozširovaniu styku sťažovateľa s maloletým synom. Matka predložila správy

od lekárky, ktorej hlásila údajné problémy maloletého s trávením, ktoré boli bez objektívneho nálezu, ako aj na to nadväzujúce správy klinickej psychologičky [REDAKOVANÉ]. Všetky vyšetrenia boli vykonané bez vedomia či účasti otca. Okresný súd pojednávanie odročil a nariadil znalecké dokazovanie (ktoré doteraz nebolo vykonané). V nadväznosti na pojednávanie a predložené lekárske správy absolvoval sťažovateľ iniciatívne vyšetrenie s maloletým synom u [REDAKOVANÉ], ktorá potvrdila pozitívny vzťah a dobrú interakciu sťažovateľa s maloletým synom.

6. Okresný súd neodkladným opatrením vydaným na návrh sťažovateľa č. k. 32 P 168/2020-408 z 1. júla 2021 (ďalej len „nové NO“) okrem iného rozšíril styk sťažovateľa s maloletým synom takto:

- Pravidelný styk rozšíril na styk od stredy do nedele každý párny týždeň;
- Určil letný (dovolenkový) styk na 12 dní v júli a 12 dní v auguste 2021.

7. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podala matka maloletého odvolanie, pričom *„zmarila úplne výkon dovolenkového styku s maloletým synom v mesiaci august, odcestovala s maloletým synom na neznáme miesto, ktoré odmietla uviesť ani kolíznej opatrovníčke a sťažovateľovi neumožnila žiaden kontakt (osobný ani telefonický) s maloletým synom po dobu viac ako jeden a pol mesiaca“*.

8. Okresný súd na návrh otca uznesením č. k. 37 Em 9/2020-251 nariadil výkon nového NO. Sťažovateľ uvádza, že mu matka neumožnila styk so synom ani po nariadení tohto výkonu, vyhľadala inú psychologičku ([REDAKOVANÉ]), ktorú opäť bez informovania otca a bez vyšetrenia v interakcii s ním navštívila a nechala si spracovať *„tendenčnú správu“*, ktorú pred otcom tajila a s jej obsahom sa oboznámil až z podaní vo vykonávacom konaní, resp. odvolacom konaní proti novému NO. Napriek tomu, že túto správu mala k dispozícii viacero dní vopred, neinformovala o nej otca ani v čase, keď mu odmietla umožniť nariadený styk s maloletým synom.

9. Sťažovateľ poukazuje na to, že krajský súd napadnutým uznesením zmenil nové NO tak, že zúžil styk sťažovateľa s maloletým synom opäť na každý párny týždeň od piatku od 16.00 h do nedele do 18:00 h. Napadnutým uznesením došlo zároveň k zrušeniu uznesenia okresného súdu č. k. 32 P 135/2020-98 z 15. júla 2020.

10. Sťažovateľ žiada o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 eur, ktoré odôvodňuje tým, že je po viac ako roku vystavený ďalšie mesiace nedôvodnému obmedzovaniu styku

s maloletým synom, čo predstavuje mimoriadny zásah do jeho súkromnej sféry a práva na rodinu. Už v súčasnosti je takto obmedzovaný po dobu takmer roka a pol, a to vo veku troch rokov dieťaťa, čo je obdobie mimoriadne dôležité pre formovanie dieťaťa a budovanie jeho vzťahu s rodičmi, a preto ide o zásah nenapraviteľný.

II.

Argumentácia sťažovateľa

11. Podľa názoru sťažovateľa je napadnuté uznesenie príkladom hrubo arbitrárneho rozhodnutia, keďže sa krajský súd v jeho odôvodnení nevysporiadal so žiadnym z dôkazov a žiadnym z tvrdení sťažovateľa, dokonca ani so žiadnym zo záverov súdu prvej inštancie. Krajský súd svoje rozhodnutie založil na „*indiciách*“, že u maloletého sa môže prejavovať určitý pravdepodobne stresovo podmienený zdravotný diskomfort, pričom nijako nezohľadnil správanie matky, navyše to ani nenaznačil ako možný zdroj potenciálnych problémov maloletého, ktoré sú stále v rovine tvrdenia matky.

12. V časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajský súd uviedol, že samotný adaptačný proces na predškolské zariadenie objektívne predstavuje pre maloletého určitý stupeň stresu a zvyšovať ho ešte tým, že by tento jeho adaptačný proces bol prerušovaný v dobe styku realizovaného každý druhý týždeň od stredy do piatku, je rozhodne v rozpore so záujmom maloletého. Krajský súd nezohľadnil, že styk sťažovateľa so synom a adaptácia na predprimárne vzdelávanie sa vzájomne nevylučujú a na tomto adaptačnom procese sa mohol podieľať aj sťažovateľ, k čomu bol aj pripravený. Sťažovateľ vo vyjadrení z 1. augusta 2021 výslovne uviedol, že sa na adaptačnom procese bude podieľať a plniť aj odporúčania pedagógov a odborníkov.

13. Sťažovateľ považuje napadnuté uznesenie za neudržateľné, neprijateľné a nezlučiteľné s právom na presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré predstavuje súčasť práva na spravodlivý súdny proces. Zastáva názor, že krajský súd riadne neskúmal a nezohľadnil všetky skutočnosti relevantné pre najlepší záujem dieťaťa, súčasne neposkytol riadnu ochranu rodičovstva a už vonkoncom nie osobitnú ochranu maloletému synovi tak, ako to predpokladá ústava i dohovor.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

14. Ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie uznesením č. k. II. ÚS 583/2021-18 z 2. decembra 2021 vyzval krajský súd a zúčastnené osoby 21. decembra 2021 na vyjadrenie.

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

15. Na výzvu ústavného súdu reagovala podpredsedníčka krajského súdu podaním č. k. Spr 806/21 z 3. januára 2022, v ktorom poukázala na vyjadrenie predsedu senátu krajského súdu, ktorý vo veci rozhodoval. Z vyjadrenia okrem iného vyplýva, že krajský súd *«pri rozhodovaní o odvolaní matky maloletého prihliadal na čo najvhodnejšie výchovné a vývinové potreby maloletého, na stabilitu výchovného prostredia, ale aj na právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom. Výslovne poukázal na pojem „záujem maloletého dieťaťa“, ktorý nemožno chápať zužujúco len ako záujem na jeho fyzickom a psychickom zdraví, i keď ide o dominantný aspekt, ale treba ho chápať extenzívnejšie, teda, aby dieťa vyrastalo v atmosfére šťastia, lásky, porozumenia, stability, tolerancie a harmónie, aby jeho výchova smerovala k pozitívnemu rozvoju jeho osobnosti, nadania a rozumových a fyzických schopností, ale aj k hodnotovému duchovnému a sociálnemu rozvoju a aby boli rešpektované jeho práva uvedené v dohovore o právach dieťaťa, ako aj v iných právnych predpisoch.»*

16. Podpredsedníčka krajského súdu uvádza, že ak aj súd v napadnutom rozhodnutí konštatoval, že z obsahu spisu, najmä zo správ predložených matkou vyplývajú „indície“, že u maloletého sa prejavuje určitý pravdepodobne stresovo podmienený zdravotný diskomfort (pre ktoré okolnosti pristúpil k zmene rozhodnutia posledného neodkladného opatrenia okresného súdu), išlo o skutkový a právny záver v rovine konania o neodkladnom opatrení, teda v rovine osvedčenia nároku otca, ktorý sa domáhal takouto formou rozšírenia úpravy styku s maloletým, o ktorej okresný súd koná aj vo veci samej. Podpredsedníčka krajského súdu zdôraznila, že je potrebné vnímať účel neodkladného opatrenia, a to že pri rozhodovaní o ňom súd nezisťuje všetky skutočnosti, ktoré by musel zisťovať v prípade konečného rozhodnutia vo veci samej, ale obmedzí sa na osvedčenie najzákladnejších skutočností, z ktorých možno vyvodíť nutnosť dočasnej úpravy pomerov, teda v tomto prípade osvedčenie, že je nevyhnutný okamžitý zásah súdu rozšíriť doterajší styk otca s maloletým, ktorý už neodkladným opatrením upravený bol, a súčasne posúdiť, či touto dočasnou úpravou pomerov vo forme rozšíreného styku otca s maloletým nedochádza k zásahu do základných práv jednotlivých účastníkov nad nevyhnutnú mieru a či dočasná úprava pomerov sleduje legitímny cieľ.

17. Krajský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti ďalej uvádza, že sa nestotožňuje ani s tvrdením sťažovateľa, že napadnutým rozhodnutím došlo k neoprávnenému zásahu do jeho rodinného života a do rodinného života maloletého v dôsledku obmedzenia ich styku, ani s tvrdením, že postupom krajského súdu bolo porušené právo sťažovateľa na rodičovskú výchovu maloletého. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu považuje za dostatočne a primeraným spôsobom

odôvodnené aj s uvedením právnej úpravy, na základe ktorej rozhodol, pričom zdôrazňuje, že nejde o trvalú úpravu práv a povinností rodičov voči maloletému, nedošlo k trvalej úprave styku otca s maloletým, a pokiaľ aj krajský súd ako súd odvolací rozhodoval o odvolaní matky proti rozhodnutiu okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia, ktoré zmenil, nedošlo fakticky k zúženiu ani rozšíreniu styku sťažovateľa s maloletým v porovnaní s rozsahom, v akom sa dosiaľ otec s maloletým stretával.

18. Krajský súd zastáva názor, že ako súd odvolací vo veci sťažovateľa rozhodol zákonne a spravodlivo, svoje rozhodnutie dostatočne odôvodnil po dôslednom oboznámení sa so súdnym spisom okresného súdu, o čom svedčí aj popis skutkového stavu vyplývajúceho zo súdneho spisu v bodoch 1.1 až 1.7 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Napadnutým rozhodnutím si krajský súd splnil povinnosť poskytnúť ochranu tomu, kto sa vydania neodkladného opatrenia domáhal, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeroval.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

19. Zúčastnená osoba, ktorou je matka maloletého, vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti z 25. januára 2022 okrem iného uviedla, že napadnuté uznesenie krajského súdu považuje za správne, zákonné a riadne odôvodnené, bez akýchkoľvek pochybností o jeho arbitrárnosti. Zdôraznila, že ide o dočasné opatrenie, ktorým odvolací súd rozhodol s prihliadnutím na najlepší záujem dieťaťa, t. j. prihliadal na čo najvhodnejšie výchovné a vývinové potreby maloletého, na stabilitu výchovného prostredia a taktiež na zachovanie vzťahu k obidvom rodičom.

20. Z vyjadrenia zúčastnenej osoby vyplýva, že okresný súd uznesením č. k. 32 P 168/2020-810 z 21. októbra 2021 upravil styk sťažovateľa s maloletým o možnosť styku s maloletým každý nepárny týždeň v stredu od 15.30 h do 18.30 h, čím bol bežný styk maloletého so sťažovateľom, upravený napadnutým uznesením, rozšírený.

21. Zúčastnená osoba vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti predostiera pomerne rozsiahlu argumentáciu týkajúcu sa skutkových okolností posudzovanej právnej veci, pričom v závere uvádza, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa považuje za nedôvodnú a žiada ústavný súd o jej odmietnutie.

22. Ďalšia zúčastnená osoba, ktorou je Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica, sa k ústavnej sťažnosti nevyjadřila.

III.3. Replika sťažovateľa:

23. Sťažovateľ vo svojej replike zo 17. februára 2022 okrem iného uvádza, že krajský súd sa snaží vyjadrením k ústavnej sťažnosti „*sanovať a nahrádzať nedostatky odôvodnenia samotného napádaného Odvolacieho uznesenia 2 a dopĺňať jeho dôvody tak, aby toto rozhodnutie pôsobilo ako starostlivo zvážené a riadne odôvodnené, čo však nebolo... To, že súd dôsledne zvažoval potreby maloletého, je tvrdením súdu v tomto vyjadrení. Nijako však nevyplýva z napádaného Odvolacieho uznesenia 2.*“.

24. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd nedostatočne rozlišuje špecifickosť konania vo veci maloletého, i keď v rovine neodkladného opatrenia, oproti štandardnému civilnému konaniu. Namiesto princípu kontradiktórnosti sa v konaní vo veci starostlivosti o maloletých má uplatniť princíp riadneho zistenia skutočného stavu súdom a je neprípustná interpretácia súdu, že *«len otec má osvedčiť „nárok“; naopak, súd má vždy skúmať čo je aktuálne pre maloletého najvhodnejšie a vykonať k tomu všetko dostupné a potrebné, tak aby bol čo najplnohodnotnejšie naplnený princíp aj podľa článku 4 Civilného mimosporového poriadku...»*.

25. Prístup krajského súdu považuje sťažovateľ za alibistický, čo *«implikuje vyjadrenie na strane 6, kde súd zdôrazňuje, že „nedošlo k trvalej úprave styku“, že „nedošlo fakticky k zúženiu ani rozšíreniu styku sťažovateľa s maloletým v porovnaní s rozsahom, v akom sa dosiaľ otec s maloletým stretával“*. Súd, *majúc pred sebou nepochybne skutkovo zložitú resp. rozsiahlu vec a rozsiahle podania rodičov s mnohými dôkazmi, sa uchýlil k stručnému a skratkovitému rozhodnutiu namiesto toho, aby sa s vecou a s námietkami a dôkazmi, ba dokonca závermi dvoch sudkýň súdu prvej inštancie v dvoch konaniach a viacerých rozhodnutiach, riadne a dôkladne vysporiadal.*».

26. Sťažovateľ tiež uvádza, že vo veciach starostlivosti súdu o maloletých má dočasná úprava pomerov úplne iný charakter a význam. Konanie ako také trvá už takmer dva roky (od dvoch do štyroch rokov maloletého), čo je zásadné obdobie vo vývine dieťaťa a jeho budovaní vzťahu k rodičom. V tomto kontexte má dočasná úprava úplne iný význam, charakter a následky.

27. Sťažovateľ poukazuje na závery okresného súdu vo vykonávanom konaní, ako aj na to, že krajský súd sa vo svojom vyjadrení nezaoberal ani tým, prečo neprihliadol na závery súdu konštatované v uznesení o výkone rozhodnutia, ktoré sťažovateľ uviedol v sťažnosti, naopak *«„nezmyselne“ konštatoval, že pochybnosti ohľadne osvedčenia nároku otca na rozšírenie*

styku s maloletým spochybňuje i priebeh samotného výkonu neodkladného opatrenia. Neuvádza však vôbec ako.».

28. Sťažovateľ zastáva názor, že krajský súd nevysvetlil ani skutočnosť, že argumentoval v odôvodnení odvolacieho uznesenia nemožnosťou rozšíriť styk z dôvodu, aby návšteva materskej školy nebola prerušovaná stykom s otcom, kým otec v podaniach krajskému súdu vyslovene uvádzal, že návštevu materskej školy podporuje a chce sa na nej podieľať. Vysvetlením je, že krajský súd sa s vyjadreniami sťažovateľa riadne neoboznámil.

29. K vyjadreniu zúčastnenej osoby sťažovateľ vzhľadom na jeho obsahovú stránku zaujal v relevantnej časti repliky stanovisko, že sa k nemu nebude podrobne vyjadrovať. Zdôraznil však, že *„matka systematicky bráni styku, pokiaľ sa podarí styk rozšíriť mimoriadnym stykom podľa rozhodnutia súdu, aj tento styk aspoň sčasti zmarí a následne neumožní byť otcovi so synom dlhšie obdobie. V lete 2022 neumožnila sťažovateľovi vidieť a počuť syna sústavných 6 týždňov, napriek jeho prosbám i napriek nariadeniu výkonu rozhodnutia.“*

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

30. Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti vyplýva názor sťažovateľa, že došlo k porušeniu jeho označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktoré považuje sťažovateľ za nedostatočne odôvodnené a arbitrárne, keďže krajský súd sa v jeho odôvodnení nevysporiadal so žiadnym z dôkazov, žiadnym z tvrdení sťažovateľa, ani so závermi súdu prvej inštancie, pričom zo samotného odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd svoje rozhodnutie nezaložil na osvedčených skutočnostiach, ale na *„indíciách“*.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu:

31. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich namietané porušenie možno preskúmavať spoločne.

32. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo alebo samotným rozhodnutím, došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

33. Podľa judikatúry ústavného súdu je súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

34. Z hľadiska sťažovateľom uplatnenej argumentácie ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd meritorne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

35. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu

základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

36. Ústavný súd už judikoval (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08), že všeobecný súd by nemal byť vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení nekoherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Pokiaľ všeobecný súd dospeje k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, treba rozhodnutie všeobecného súdu považovať za arbitrárne, teda za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy a s čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 265/05). Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 623/2017) ďalej vyplýva, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislosti ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

37. Podľa jedného zo základných princípov mimosporového procesu vyjadreného v čl. 4 Civilného mimosporového poriadku ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho „*najlepšom záujme*“. Inými slovami, objektívnym explicitne stanoveným zákonným kritériom pre rozhodnutie vo veci maloletého je „*záujem maloletého dieťaťa*“, čo korešponduje s podstatou a účelom základného práva maloletého dieťaťa na rodičovskú výchovu a starostlivosť a tomuto právu zodpovedajúcemu základnému právu obidvoch rodičov na starostlivosť o svoje dieťa a jeho výchovu. Obsah týchto práv je homogenizovaný nielen v práve, ale súčasne aj v povinnosti na sústavnú starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj dieťaťa v zmysle § 28 ods. 1 písm. a) zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pokiaľ teda ide o záujem maloletého dieťaťa, súd musí tento vyhodnocovať a zdôvodniť nielen mechanicky a formálne, ale s ohľadom na *in concreto* okolnosti spočívajúce v danom prípade.

38. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv i vo vzťahu k postupu krajského súdu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého uznesenia, napriek tomu však ústavnú sťažnosť v tejto časti neodôvodnil, preto samotný postup krajského súdu nemohol ústavný súd podrobiť

svojmu prieskumu. Svoju pozornosť teda ústavný súd zamerlal výlučne na napadnuté uznesenie krajského súdu, pričom zistil, že dôvodom zmeny prvoinštančného rozhodnutia je predovšetkým neosvedčenie skutočností preukazujúcich potrebu bezodkladnej úpravy pomerov sťažovateľom.

39. Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia uvádza, že „... z obsahu spisu, najmä zo správ predložených matkou vyplývajú indície, že u maloletého sa prejavuje určitý, pravdepodobne stresovo podmienený zdravotný diskomfort. Ide o správy, resp. o odborné vyjadrenia, z ktorých nevyplýva jednoznačne a nespochybniteľné, že medzi týmto zdravotným diskomfortom maloletého a jeho stykom s otcom je priama vzájomná súvislosť (kauzálnosť), najmä za situácie, že objektivita týchto správ resp. odborných vyjadrení môže byť determinovaná skutočnosťou, že boli vypracované na žiadosť a v prítomnosti matky. Skutočnosť, že u maloletého sa prejavujú zdravotné, teda fyzické alebo psychické problémy a že tieto problémy majú jednoznačnú príčinu výhradne len v prístupe a správaní sa otca k maloletému počas styku, a nie napríklad aj v tom, že sú zapríčinená eventuálne aj tým, že maloletý citlivo vníma vzájomnú animozitu medzi rodičmi, môže preukázať výhradne len relevantné znalecké dokazovanie (na ktoré však v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia objektívne nie je priestor). Z tohto dôvodu neprichádza do úvahy, aby v rámci rozhodovania o predmetnom návrhu na dočasné rozšírenie styku otca s maloletým došlo k jeho zúženiu alebo výraznejšiemu obmedzeniu. Na druhej strane však uvedené indície osvedčujú existenciu určitého stresu u maloletého a vytvorenie ďalšieho potencionálneho stresového faktora vo forme rozšíreného styku, najmä za situácie, keď sa vzhľadom na svoj pomerne nízky vek ešte neustále musí aklimatizovať na predchádzajúci rozsah styku v prostredí, na ktoré nebol zvyknutý, rozhodne nemôže byť v záujme maloletého. Okrem toho je tu aj ďalšia závažná okolnosť (o ktorej nemal súd prvej inštancie v dobe svojho rozhodovania o rozšírení styku vedomosť) a tou je skutočnosť, že rozhodnutím riaditeľky Materskej školy, Cesta k nemocnici 37, Banská Bystrica, zo dňa 02. júna 2021 bol maloletý prijatý na celodenné predprimárne vzdelávanie. Už samotný adaptačný proces na predškolské zariadenie objektívne predstavuje pre maloletého určitý stupeň stresu a zvyšovať ho ešte tým, že by tento jeho adaptačný proces bol prerušovaný v dobe styku realizovaného každý druhý týždeň od stredy do piatku, je rozhodne v rozpore so záujmom maloletého.“.

40. Krajský súd odôvodňuje zmenu prvoinštančného rozhodnutia „indíciami“, že u maloletého sa prejavuje určitý, pravdepodobne stresovo podmienený zdravotný diskomfort, pričom vychádzal zo správ, resp. z odborných vyjadrení, z ktorých, ako sám uvádza, „... nevyplýva jednoznačne a nespochybniteľné, že medzi týmto zdravotným diskomfortom maloletého a jeho stykom s otcom je priama vzájomná súvislosť“.

41. Ústavný súd uvádza, že riadne dokazovanie v zmysle § 185 a nasl. Civilného sporového poriadku súd pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie, resp. zrušenie neodkladného opatrenia nevykonáva, avšak pri rozhodovaní vychádza z obsahu návrhu a zo skutočností, ktoré boli v súvislosti s podaným návrhom osvedčené. Osvedčené skutočnosti následne spĺňajú atribút vysokej pravdepodobnosti a súd z nich pri rozhodovaní vychádza. Všeobecný súd je povinný uviesť v odôvodnení rozhodnutia, ktoré skutočnosti posudzoval a dôvody, pre ktoré považuje určitú skutočnosť za osvedčenú či neosvedčenú.

42. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd síce v napadnutom uznesení uviedol, že považuje za osvedčenú skutočnosť, že u maloletého sa prejavuje určitý, pravdepodobne stresovo podmienený zdravotný diskomfort, avšak absentuje dôvod, prečo túto skutočnosť považuje za osvedčenú, teda spĺňajúcu požiadavku vysokej pravdepodobnosti, na základe ktorej z nej krajský súd v posudzovanej veci vychádzal. Na základe uvedeného ústavný súd zastáva názor, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu je v tejto časti nepreskúmateľné a nedostatočne odôvodnené.

43. Z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd považoval za „*dalšiu závažnú okolnosť*“ vo vzťahu k zmene prvoinštančného uznesenia skutočnosť, že maloletý bol prijatý na celodenné predprimárne vzdelávanie. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd žiadnym spôsobom nevysvetlil, ako dospel k záveru, že by adaptačný proces maloletého bol prerušovaný v dobe jeho styku so sťažovateľom realizovaného podľa prvoinštančného uznesenia. Krajský súd pritom mal k dispozícii vyjadrenie sťažovateľa k plneniu predprimárneho vzdelávania, na ktoré však bez akéhokoľvek odôvodnenia neprihliadal, čo v okolnostiach posudzovanej veci vedie ústavný súd k vysloveniu nepreskúmateľnosti, resp. až svojvoľnosti napadnutého uznesenia.

44. Ústavný súd považuje za neakceptovateľné, že krajský súd prijal v napadnutom uznesení záver o neosvedčení skutočností preukazujúcich potrebu bezodkladnej úpravy pomerov sťažovateľom napriek tomu, že k žiadnej zo skutočností, ktoré v súvislosti s podaným návrhom sťažovateľ súdu predostrel, sa nevyjadril. Absencia odôvodnenia záverov krajského súdu vo vzťahu k osvedčeniu či neosvedčeniu skutočností tvrdených sťažovateľom v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zakladá v posudzovanom prípade podľa názoru ústavného súdu arbitrárnosť napadnutého uznesenia krajského súdu.

45. Podľa názoru ústavného súdu došlo napadnutým uznesením krajského súdu k zásadnému excesu, ktorý odôvodňuje záver o jeho arbitrárnosti, ústavnej neakceptovateľnosti a neudržateľnosti, a to aj napriek zdržanlivosti, ktorú ústavný súd štandardne uplatňuje pri ústavnom prieskume súdnych rozhodnutí týkajúcich sa neodkladných opatrení. Argumentácia krajského súdu v posudzovanom prípade nezodpovedá požiadavkám kladeným na celkovú presvedčivosť súdnych rozhodnutí, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís súd dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. V dôsledku už uvedených nedostatkov poskytnutej súdnej ochrany zo strany krajského súdu, ktorá nezodpovedá právu sťažovateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia v jeho právnej veci ako významnej súčasť práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 12 ods. 2, čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy a práv podľa čl. 8 a 14 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu:

46. Sťažovateľ v príčinnej súvislosti s porušením jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v napadnutom konaní namieta aj porušenie ďalších citovaných práv hmotnoprávneho charakteru, resp. všeobecných kritérií ochrany základných práv a slobôd (čl. 12 ods. 2 ústavy). Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že v okolnostiach posudzovanej veci nezistil takú intenzitu porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktorá by mala za následok zásah do samotnej podstaty označených hmotných práv a všeobecných kritérií ich ochrany, a teda by mu umožnila prijať záver o porušení označených práv sťažovateľa.

47. Ústavný súd prijal tento záver s ohľadom na dočasný charakter posudzovaného rozhodnutia, ako i na skutočnosť, že napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd tak bude mať znova príležitosť poskytnúť súdnu ochranu všetkým namietaným právam sťažovateľa (bod 5 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

48. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd zruší rozhodnutie

alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

49. Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu (predovšetkým dôvody uvedené v bodoch 40 až 44), bolo pre dovŕšenie ochrany porušených práv potrebné využiť aj právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, resp. podľa § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, a preto ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

50. Pri rozhodovaní o odvolaní účastníka konania bude povinnosťou krajského súdu predovšetkým dôsledne, logicky, zrozumiteľne a presvedčivo odôvodniť právne závery, ku ktorým dospel a na ktorých založil svoje rozhodnutie.

51. V ďalšom postupe je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

52. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

53. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

54. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

55. Sťažovateľ si v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur, ktoré odôvodňuje tým, že „... je po viac ako roku vystavený ďalšie mesiace nedôvodnému obmedzovaniu styku s maloletým synom, čo predstavuje mimoriadny zásah do jeho súkromnej sféry a práva na rodinu. Už v súčasnosti je takto obmedzovaný po dobu takmer

roka a pol, a to vo veku troch rokov dieťaťa, čo je obdobie mimoriadne dôležité pre formovanie dieťaťa a budovanie jeho vzťahu s rodičmi, a preto ide o zásah nenapraviteľný.“

56. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

57. Vzhľadom na konštatované nedostatky poskytnutej súdnej ochrany zo strany krajského súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti posudzovanej veci, ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia označených práv sťažovateľa nepostačí. Majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocítovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 500 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku nálezu).

58. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

VI.

Trovy konania

59. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola 1 087 eur, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2021. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu

s režijným paušálom 10,87 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 192,04 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2021, t. j. za dva úkony 384,08 eur. Pokiaľ ide o ďalší úkon právnej služby – vyjadrenie k stanovisku krajského súdu a zúčastnenej osoby, ústavný súd konštatuje, že neobsahuje nové, resp. ústavnoprávne relevantné skutočnosti, ktoré by neboli obsiahnuté v samotnej ústavnej sťažnosti, preto odmenu za uvedený úkon nepriznal. Ústavný súd teda priznal úspešnému sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 384,08 eur. Keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, uvedená suma bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda priznal úspešnému sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 460,90 eur (bod 4 výroku nálezu).

60. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu